

Vill ni socialdemokrater verkligen ha en likvärdig skola för ALLA? Vi tvivlar – visa det i praktiken!

Socialdemokraterna går till val på att skapa "en likvärdig skola" och "återta den demokratiska kontrollen över skolan" och har valt att utse "marknadsskolan" till sin huvudmotståndare. Det är en motståndare som passar den socialdemokratiska berättelsen om samhället, men den stämmer dåligt med verkligheten.

För i verkligheten är det största problemet med likvärdighet inte vem som äger skolan. Det största problemet är att det finns stora skillnader i resultat mellan elevgrupper – oavsett om de går i friskola eller kommunal skola. Den grupp som kommer sämst ut i alla jämförelser är de funktionsnedsatta eleverna, däribland elever med diagnoser som autism, adhd och dyslexi.

Ungefär var tionde elev i svensk skola har en eller flera neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Det finns en utbredd ovilja inom skolans värld att särredovisa hur det går för dessa elever. Det sägs handla om att värna elevernas integritet – samtidigt som man inte verkar ha särskilt mycket omsorg om dessa elever vad gäller deras skolgång. Enligt forskning från Karolinska institutet, som täcker alla elever med autism i Stockholms län, uppnår bara lite mer än hälften av dessa allmän gymnasiebehörighet vid 16 års ålder. Ca en tredjedel saknar fortfarande vid 20 års ålder gymnasiekompetens.

Vi i föräldranätverket *Rätten till utbildning* har samlat in vittnesmål om det bristande stödet i skolan och konsekvenserna av detta. Vittnesmålen kommer från elever, föräldrar, lärare och andra som kommer i kontakt med barn och unga. I dagsläget har vi fått in lite mer än 650 vittnesmål. Det är skrämmande och berörande läsning. Vittnesmål efter vittnesmål berättar om hur elever inte får det stöd de behöver för att klara skolan.

Vi läser om elever som inte klarar av att gå till skolan och blir sk "hemmasittare" (ett förfärligt ord egentligen, som lägger ansvaret på eleven när det är skolan som brister i tillgänglighet). Vi läser om elever som blir deprimerade, självskadade och inte vill leva.

"Vi lever i en fruktansvärd mardröm. Min son går knappt i skolan efter rymningar, bestraffning och kränkningar på grund av sin diagnos. Vi föräldrar blir anmälda till socialtjänsten som i sin tur gång på gång konstaterar att det är skolan som brister. Min son uttrycker att han inte vill leva längre och har förlorat alla sina vänner."

Vi läser om en ständig – och ofta fruktlös - kamp för att få rätt hjälp och om elever som lämnar skolan utan utbildning och utan framtidstro:

"Snart är gymnasiet slut och mitt barn går ut med ofullständiga betyg, ett obefintligt självförtroende och utan framtidstro. Mitt barn har kämpat, sökt hjälp, försökt förklara för lärare, kuratorer osv men inte fått någon hjälp."

Vi läser vittnesmål från föräldrar om hur deras arbetsliv slås i spillror när skolan brister och de tvingas vara hemma med sitt barn. Vi läser om hur syskon mår dåligt, hur hela familjer bryts ner.

"Min yngsta son, med ADHD, är 10 år och han har varit hemma från skolan i två år. En glad pojke med många kompisar i förskolan förvandlades i skolmiljön till en deprimerad, utbränd pojke som slutade med alla aktiviteter för att bara sitta hemma avskärmad från omvärlden. Hans pappa har på grund av detta fått sluta arbeta och vara hemma på heltid med vår son. Vi missar viktig inkomster som drabbar hela familjen och samhället."

Vi läser berättelser från barnpsykiatrisk personal om allvarliga och långsiktiga konsekvenser av skolans bristande stöd för elevernas liv och hälsa.

"Jag blir uppriktigt ledsen och arg när jag hör många av mina patienters berättelser. Barn som uppenbarligen har svårigheter men där skolan inte klarar att stötta upp av olika anledningar. Barn med svåra ADHD-symtom som inte får någon hjälp alls i skolan. Som år efter år får bevis

på hur korkade de är, som misslyckas, som hoppar av skolan eller som inte klarar att få slutbetyg. Som börjar droga för att fly från känslan av att vara dum och värdelös.”

Slutligen läser vi också – och det här är viktigt – om hur hela den här situationen påverkar lärarna. Hur de kämpar med ett omöjligt uppdrag när tid och resurser inte motsvarar de fina skrivningarna i skollagen, om rätten till stöd.

”Visionen om en skola för alla dränerar alla oss inom skolan. Vi sliter vårt hår och anpassar, anpassar och anpassar - fast vi vet att vi inte är i närheten av det som egentligen behövs. Jag står varje dag i klassrummet och önskar att jag hade kunnat vara minst tre personer.”

De lärarröster som vi tar del av i vittnesmålen till oss, bekräftas också av Lärarförbundets senaste arbetsmiljöundersökning (*Lärare på bristningsgränsen*, LR 2021). Av de svarande där är det 75 procent som helt eller delvis instämmer i påståendet att *”det finns elever som behöver särskilt stöd som inte får det”*. Det är också 77 procent som helt instämmer i påståendet att påståendet *”vissa elever behöver mer stöd än vad de får”*.

I Sverige har vi 140 - 170 000 unga i s.k. *utanförskap*, vilket betyder att man varken studerar eller får arbete. En tredjedel av dessa, ca 50 000 unga, har minst en funktionsnedsättning. Forskare på IFAU har visat att gruppen elever med funktionsnedsättningar löper störst risk av alla att hamna i utanförskap. Risken är sju gånger högre än för övrig befolkning och dubbelt så hög som för gruppen unga med utländsk härkomst – en situation som förtjänar betydligt mer utrymme i den offentliga debatten.

Funktionsnedsatta i Sverige lever i arbetslöshet, fattigdom och psykisk ohälsa. Det handlar förstås om individuellt lidande, men det skapar också stora kostnader för hela samhället. Kostnader som kommer fortsätta årtionde efter årtionde. De här problemen skapas till en början i grundskolan och de skulle kunna motverkas där. *En stor majoritet av eleverna med npf och andra funktionsnedsättningar går i kommunala skolor*, där de inte får det stöd de har rätt till och så väl behöver. Det handlar alltså om underlätelser från kommunala huvudmän.

Hur många barn ska missa hela sin skolgång? Hur mycket utanförskap och fattigdom vill ni orsaka genom att inte ta i dessa avgörande frågor? Hur många föräldrar och lärare ska bränna ut sig? Hur många fler självmord ska de storskaliga skolmisslyckandena orsaka? Våga läsa våra vittnesmål och se föräldrar, lärare, elever och socialarbetare i ögonen. Vi bifogar ett utdrag av vittnesmål att läsa, betydligt mer skrämmande läsning finns.

Socialdemokratiens valtaktik att fokusera på vinstdrivande fristående skolkoncerner som det enda hotet mot likvärdigheten må vara smart för att vinna röster, men den är oärlig.

Så vår fråga till dig Lina som skolminister, och till hela den socialdemokratiska valrörelsen är;
- vad tänker ni göra för att drastiskt förbättra funktionsnedsatta elevers skolgång i Sverige?
- Hur ska ni ställa krav på kommunala huvudmän att – i praktiken – genomföra en rejäl förbättring för funktionsnedsatta elevers skolgång så de kan ta gymnasieexamen?

Vi kräver ett slut på osynliggörandet av elever med funktionsnedsättningar och den kommunala skolans del i detta!

Med vänliga hälsningar,
Christian Wettergren
Ordf föräldranätverket Rätten till Utbildning
Mobil: 073-9806007

Vår webbplats: <http://rattentillutbildning.se/>
Vår kampanj ”En skola för ALLA”: <http://rattentillutbildning.se/kampanj/>
Vår fb-sida: <http://facebook.com/rattentillutbildning1/>
Vår Instagram-sida: <https://www.instagram.com/rattentillutbildning/>

